

FREDNINGSVÆRDI ER

KARMEILTERKLOSTERET

HELSINGØR KOMMUNE



Besigtigelsesdato:	21.06.2013
Besigtiget af:	Jannie Rosenberg Bendsen
Journalnummer:	2011-7.82.07/217-0001
Kommune:	Helsingør Kommune
Adresse:	Hestemøllestræde 3 A-C, 3000 Helsingør
Betegnelse:	Karmeliterklostret
Fredningsår:	1950. Udv. 1985
Omfang:	<i>De tre klosterfløje og søndre korsgang (ca. 1450-1500) samt hospitalforstanderens bolig nord herfor, novicehus og kapel øst for klostrets østfløj og portpartiet ved klosterkirkens sydøstlige hjørne.</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Karmeliterklosteret ligger midt i Helsingør og består af tre klosterfløje og en søndre korsgang, der er sammenbygget med Sankt Mariæ Kirke, der ikke er omfattet af fredningen. Herudover indgår hospitalsforstanderens bolig nord for anlægget, novicehuset og kapellet øst for klosterets østfløj. Klosteranlægget omkranses af de fredede hegnsmure mod Sankt Annagade (nr. 38), der sammen med portpartiet ved klosterkirkens sydøstlige hjørne ligeledes er en del af fredningen.

De tre klosterfløje består af tre grundmurede længer i to etager med kælder og uudnyttede tageetager. Alle murene står i rød, blank mur uden markering af soklen med undtagelse af den vestlige fløj, der står på en sokkel af kampesten. Facaden afsluttes af en treleddet gesims, hvor det øverste led er med kopskifte, derefter løberskifte og til sidst en savsnitsgesims. Gavlmurene har alle kamtakke gavle med forskelligt udformet blændinger. På alle fløje ses flere dobbelte spidsbuede blændingsfelter og sålbænke af tegl. Alle tre fløje bærer et heltag belagt med røde vingetegl. I rygningen ses tre skorstenspiber, en tagrytter og i den nordlige fløj sidder fire kviste i tagfladen, herudover ses et mindre antal nyere tagvinduer i de østlige og nordlige fløje. Alle vinduer og døre er rødmaledede med undtagelse af fem hvidmalede på den østlige fløj.

Hver af de tre fløje skiller sig lidt ud fra hinanden, de væsentligste træk er følgende:

På den østlige fløj ses fire stræbepiller, hvorimellem der er fire større spidsbuede blændingsfelter med fladbuede vinduesåbninger, hvorover der ses et hvidpudset blændingsfelt og tættest på kirken ses yderligere fem spidsbuede vinduesåbninger. På den øverste del af

muren følger en række mindre vinduesåbninger, der består af en fladbuet blænding efterfulgt af en fladbuet vinduesåbning. Vinduerne er traditionelt udførte et-, to- eller firerammede og småtopsprossede med blyindfattede ruder.

På den nordlige fløj ses en Udløberfløj og herudover en række vinduesåbninger lignende de mindste på den østlige fløj med vinduesåbninger, der består af en fladbuet blænding efterfulgt af en fladbuet vinduesåbning samt mindre blændingsfelter. Vinduerne er traditionelt udførte torammede og småtopsprossede med blyindfattede ruder. Dørene er traditionelt udførte fyldingsdøre med blyindfattede ruder i den øverste fyldning.

På den vestlige fløj ses et rombeformet mønster i murværket med sorte sten, herudover både spidsbuede vinduesåbninger og de førortalte fladbuede blændinger med en fladbuet vinduesåbning. Vinduerne er traditionelt udførte to- og firerammede med småtopsprossede, blyindfattede ruder.

Den søndre korsomgang er bygget sammen med Sankt Mariæ Kirke og ses i det ydre kun fra den firkantede klostergård, der omkranses af en overhvelvet gang, hvor spidsbuede åbninger med profilerede formsten åbner op til det lille haveanlæg i midten. Alle fire overhvelvede gange står i rød, blank mur med spidsbuede krydshvælv med hvidpudsede hvælvkapper. På førstesal er der ligeledes en gang rundt om klostergården, der står i rød, blank mur med synlige loftsbjælker. Vinduesåbningerne mod klostergården er placeret i dybe fladbuede, murede nicher, og ind mod rummene er vinduerne placeret under et fladbuet stik, der er trukket en halvtens bredde tilbage fra murflugten.

I dag går man ind af den tidligere hovedindgang i våbenhuset i den vestlige fløj. Herfra er der adgang til Sankt Mariæ Kirke, de hvælvde rum i den vestlige fløjs stueetage og den overhvelvede gang, der binder de fire fløje sammen. Den vestlige fløj rummer i stueetagen en række større rum. På førstesal findes det såkaldte koneloft indrettet med en række mindre træbåse på hver side af midten.

Nordfløjen rummer ligeledes en række større rum med synlige loftsbjælker. På førstesalen ligger en række rum, der bl.a. anvendes til kontorer og mødelokaler.

Østfløjen rummer i stueetagen den store kapitelsal, også kaldet Laxmandsalen med et stort hvælvet loft. Ved siden af ligger sakristiet og på førstesal ligger den såkaldte fuglesal, også kaldet musiksalen med kalkmalerier.

Der er kælder under de øst- og nordfløjen, der står i rød, blank mur. Den uudnyttede tagetage står med fast undertag.

For alle tre fløje gælder det, at en del ældre og traditionelt udførte bygningsdele og -detaljer er bevaret, herunder trapper, spor efter ildsteder, blændinger, synlige loftsbjælker med bræddelofter, revle- og fyldingsdøre med hængsler og greb samt gerichter, kalkmalerier og konsoller. Herudover ses ligeledes nyere, glatte døre. Overfladerne er en blanding af ældre, traditionelt udførte og nyere, herunder teglgulve, støbte gulve, pudsede mure, murstensvægge, linoleum, granit og ølandsfliser.

Hospitalforstanderens bolig består af to sammenbyggede længer i bindingsværk i en etage. Den nordlige længe har helvalmet teglhængt tag, mens den østlige står med saddetag, begge belagt med røde vingetegl. I rygningen ses to skorstenspiber, en i hver længe, og i tagfladerne ses enkelte nyere tagvinduer og en udluftningshætte. Længerne står på en sortmalet sokkel af kampesten, og bindingsværket har rødtopstolpet træværk og gule, pudsede tavler. Den nordlige længe har en gavlkvist med hejseværk og luge, herunder ses en traditionelt udført dobbelt port, både luge og portfløje har afrundede hjørner. Den østlige længe har en taskekvist med en luge med glas isat, og herunder ses en traditionelt udført revledør med sparrelagte brædder. På bagsiden ses to nyere hoveddøre med glas i de øverste fyldinger. Vinduerne udgøres af traditionelt udførte torammede småtopsprossede vinduer. Alle vinduer og hoveddørene er grønmaledede. Hoveddør, luger og porten er sortmalet.

I Hospitalforstanderens hus sidder hoveddøren i den østlige længe, hvor man kommer ind i en fordelingsgang med en trappe til tagetagen. Mod haven ligger en række rum en suite, der fører ind i den nordlige længe, hvor køkkenet og en række mindre værelser er placeret. Interiøret bærer præg af en nyere restaurering med få ældre eller traditionelt udførte bygningsdele og -detaljer, herunder gerichter, fyldingsdøre med hængsler, synlige loftsbjælker (med udskæringer i tagetagen), vægge af bindingsværk og skorsten, herudover ses nyere døre, gerichter og en trappe. Badeværelser og køkken er nyere. Tagetagen på den nordlige længe står med understrøget tag og bruges til opbevaring, mens den østlige længe er udnyttet.

Novicehuset består af en grundmuret længe i en etage. Heltaget er belagt med røde vingetegl, og i rygningen ses tre skorstenspiber, i den ene tagflade ses flere nyere tagvinduer og en udluftningshætte. Begge gavle afsluttes af brandkamme. Murene står i rød, blank mur med kampesten i soklen, og facaden afsluttes af en treleddet gesims, hvor det øverste led er med kopskifte, derefter løberskifte og til sidst en savsnitsgesims. Flere steder ses spor efter bygningsændringer i

form af stik, herudover ses flere blændinger. Vindues- og døråbninger er fladbuede med buestik og sålbænke af teglsten. Vinduerne udgøres af traditionelt udførte torammede og småtopsprossede vinduer. Hoveddøren er en traditionelt udført revledør med sparrelagte brædder. Alle vinduer og døre er rødmaledede.

I Novicehuset går man ind i en mindre forstue, der leder ind til en fordelingsgang med stue og køkken i den ene ende og værelser samt trappe til tagetagen i den anden ende. Tagetagen er delvist udnyttet med værelse i den ene ende. Interiøret bærer præg af en nyere restaurering med få ældre og mange traditionelt udførte bygningsdele og -detaljer samt overflader, herunder fyldingsdøre med greb og hængsler, skorsten, bræddebeklædt væg, bræddegulve og ølandsfliser. Badeværelse og køkken er nyere.

Kapellet er en tre fag lang, enetages grundmuret bygning med heltag belagt med røde vingetegl og en skorstenspipe i rygningen. Bygningen står på en sortmalet sokkel, har pudsede og gulmaledede mure. Facaden mod klosteret afsluttes af en treleddet gesims, hvor det nederste led er en savsnitsgesims, på den anden side ses en etleddet rødmalet gesims. Vindues- og døråbninger er spidsbuede med undtagelse af en fladbuet døråbning, under vinduerne ses en kraftig muret sålbænk. Mod klosteret ses en traditionelt udført tofløjet og spidsbuet dør, herudover er en traditionelt udført fyldingsdør. Vinduerne udgøres af traditionelt udførte etrammede, spidsbuede og opsprossede vinduer med rudemønster. Alle vinduer og døre er rødmaledede.

I det indre består kapellet af en række mindre rum, der i dag anvendes til opbevaring. Interiøret fremstår med nyere og traditionelt udførte overflader.

Portpartiet ved klosterkirkens sydøstlige hjørne fremstår i rød, blank mur afdækket med en murkrone i munke og nonner. Porten består af to mindre mure, der bindes sammen af faldbuet åbning med stik henover.

Hegnsmurene mod Sankt Annagade står på en sokkel af kampesten og fremstår i rød, blank mur afdækket med en dobbelt murkrone i munke og nonner.

— BYGNINGSHISTORIE

Helsingørs bygningskultur har været tæt forbundet med byens politiske og økonomiske historie. Opførelsen af nye bygninger har været tæt forbundet med de svingende indtægter byen fik fra Øresundstolden og forskellige kongers byggeaktiviteter på Kronborg samt med militære konflikter i nærheden af byen. Helsingør har

været i tidernes løb været forskånet for store brande, hvilket betyder, at byen har bevaret en kerne med mange middelalderlige bygninger. Helsingør by bliver nævnt i kilderne første gang i 1231 og beskrives som et lille fiske- og færgeleje. Byen voksede frem omkring Sankt Olai Kirke, den senere domkirke, og udviklede sig langsomt, indtil Erik af Pommern i 1425 pålagde alle handelsskibe, som passerede igennem de danske farvande en afgift, den såkaldte Øresundstold.

Samtidig med indførelsen af Øresundstolden opførte Erik af Pommern borgen "Krogen" på den yderste del af næsset for bedre at kunne håndhæve sin kongelige myndighed og for at sikre gode betingelser for opkrævningen af Øresundstolden. I 1577 fik Krogen sit nuværende navn, Kronborg.

Erik af Pommern udlagde også Helsingørs byplan, hvis hovedstruktur er bevaret til i dag, og som er kendetegnet ved en regulær inddeling i nogenlunde regelmæssige firkantede karreer. Karreerne var lette at opdele i gode byggegrunde, der kunne anvendes til gavlhuse med side- og baghuse, samt brede grunde til huse med langsiden mod gaden. Fra byens centrale gade, Stengade, anlagde man en række smalle stræder ned mod stranden, hvor Strandgade senere blev anlagt. I dag er husrækken på Strandgade et eksempel på, hvordan velhavende borgere havde råd til at opføre prægtige bygninger.

Opførelsen af borgen og ikke mindst Øresundstolden fik stor betydning for den lille by, fordi hundredevis af skibe ankrede op ved byen og provianterede der. Det blev grundlaget for en rivende udvikling, hvilket kom til at sætte sine spor i en rig bygningskultur. Helsingør fik købstadsrettigheder i 1426, og byens borgere fik skattefrihed på enten fem eller ti år, når de byggede nye huse, alt efter om huset var opført i træ eller sten.

Karmeliterklostret i Helsingør kan føres tilbage til Erik af Pommern, der i 1429 forærede karmeliterordenen et ganske anseligt jordstykke i forbindelse med etableringen af Vor Frue Kloster. I 1431 opnåede karmelitermunkene, eller hvidebrødrene som de også kaldtes, pavelig stadfæstelse, der dermed gav sin tilladelse til at opføre et kloster med kirke, klokke og klokketårn samt andre nødvendige bygninger til bolig for klostermunkene.

Kort tid efter begyndte munkene opførelsen af anlægget med etableringen af egen teglovn. I 1450 brændte klosteranlægget ned, men med hjælp fra Christian den første begyndte genopbygningen hurtigt derefter. I slutningen af 1400-tallet stod anlægget endnu ikke færdigt, man ved, at kirkefløjen stod færdig. Omkring år 1500 stod hele komplekset færdigt med et fire-fløjet anlæg med korsgang og klostergård.

Omkring år 1500 påbegyndte munkene en udløberfløj på nordfløjen i to stokværk med kælder, som siden 1616 har fungeret som præstebolig for præsten ved Sankt Mariæ Kirke. Muligvis har den oprindeligt været bolig for provincialmesteren for karmeliterordenen i provinsen, hvilket vil sige Danmark, Norge og Sverige.

Man formoder, at nordfløjen tidligere rummede klosterets køkken, bryggers og udgang til urtehave samt munkenes spisesal.

Efter Reformationen blev klosteret opløst og sammen med Karmeliterhuset i Hestemøllestræde overgik klosteret til at fungere som Helsingørs almindelige hospital, en art alderdomsstiftelse. Latinskolen fik på samme tid plads i klosterets vestfløj, mens klosterkirken blev brugt som hestestald.

I 1576 overgik kirken atter til kirkebrug og kom derefter til at fungere som kirke for byens tyskere og nederlændere.

Bindingsværkbygningen blev opført omkring 1650 og har siden gennemgået en række ombygninger i ca. 1700, 1904 og 1980), hvilket især det indre bærer tydeligt præg af.

Den åbne plads foran kirken blev anlagt i årene 1900-1907 i forbindelse med en hård restaurering af klosteranlægget, der blev foretaget af arkitekt og professor H. B. Storck. Udløberfløjens døre, vinduer og interiør stammer sandsynligvis fra denne restaurering og fremstår i den henseende gennemført i både materialer, snedkerdetaljer og bygningsdele.

I 1931 blev klosteret fritlagt ved nedrivningen af en stor, tidligere pakhusbygning, der i dag er markeret ved stammede hække.

I dag fremstår Karmeliterklosteret som et af Europas bedst bevarede og helstøbte klostre. Det er verdens ældst bevarede karmeliterkloster.

— KILDER

Danmarks kirker. Frederiksborg Amt 1. Erik Moltke og Elne Møller, Gads Forlag og Nationalmuseet, 1964.

En byhistorisk vandring i det gamle Helsingør, Kenno Pedersen, Nordisk Forlag.

Guide til middelalderens Danmark, Brian Patrick McGuire, C. A. Reitzels Forlag, 1994.

Historiske huse i Helsingør. Fortegnelse over bevaringsværdige ældre bygninger i Helsingør. Nationalmuseet, København, 1973.

Klostrets og kirkernes Helsingør. Rundt i det gamle Helsingør bind 9, Lone Hvass, Nordisk Forlag, 1997.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi for Karmeliterklosterets fire fløje og de tilhørende bygninger knytter sig til beliggenheden i Helsingørs gamle bymidte. Det samlede anlæg med kloster, udløberfløj, kirke og omkringliggende bygninger indhegnet af hegnsmurene og portpartiet indgår i et effektivt sammenspil, der skaber et markant anderledes, enestående og unikt kulturmiljø i Helsingør.

Endvidere er der miljømæssig værdi relateret til sammenhængen mellem klosteret og alle de omkringliggende bygninger bag klosteret, herunder også Udløberfløjen og Bindingsværksbygningen mod nord, der sammen med den grønne beplantning, græsplæner og gårdspladser udgør et stemningsfuldt miljø fjernt fra resten af byen på trods af nærheden. Dette forstærkes af den velproportionerede klostergård med den grønne beplantning omkranset af den halvåbne og overhvelvede gang, der skaber en sydlandsk stemning i midten af Helsingør.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi knytter sig i det ydre til klosterfløjenes fremtræden i rød, blank mur med kamtakkede gavle og blændinger, hvor især de rektangulære blændinger med fladbuede åbninger er et typisk træk i dansk arkitektur i senmiddelalderen. Tilknytningen til gotikken understreges tillige af, at den i Danmark næsten udelukkende blev udfoldet i teglsten. Fløjene fremstår således som et godt eksempel på, hvordan gotikken, der især var knyttet til kirke- og klosterbyggeriet, kom til udtryk i dansk arkitektur. Gotikken er tillige kendetegnet ved spidsbuer, hvilket i klosterfløjene kan ses i de spidsbuede stik over vinduerne og i spidsbuerne i blændingerne på gavlene.

Hertil kommer, at der i det ydre er kulturhistorisk værdi knyttet til klosterets sammenbyggede fløje, der sammen med Sankt Mariæ Kirken danner en lukket gård, hvilket vidner om bygningernes oprindelige funktion som kloster.

I det ydre er der tillige kulturhistorisk værdi knyttet til den uregelmæssige placering af de forskellige vinduer i østfløjen, der afspejler de forskelligartede rum, der ligger bag og deres behov for lysindfald, dette kan især ses i kapitelsalen og fugleværelsets store

vinduer, hvor det har været vigtigt at få en masse dagslys ind, især i kapitelsalen, hvor der er blevet læst dagligt. Over kapitelsalens fire vinduer ses en række mindre fladbuede vinduer, hvor man mener, der tidligere har været munkeceller. Vinduer med ens funktioner har således samme form, og bygningens rumindretning afspejles således i det ydre.

I det indre er der kulturhistorisk værdi relateret til østfløjens kapitelsal (refektoriet), også kaldet Laxmandssalen, med kalkmalerier, hvor munkene sad hver dag og fik læst kapitler af Benedikts klosterregler. På endevæggen kan man se en mand med bukserne halvt nede, fordi han har forædt sig. I ribbekrydsene er Jesu lidelsesredskaber afbildet ved siden af våbenskjold som tilhørte Poul Laxmand og hans hustru Inge. Ved siden af Kristus med tornekrone ses endnu nogle våbenskjold som tilhørte Helsingørborgmesteren Peder Lilliefeld. I nordfløjen ligger klosterets refektorium, spisesal, med kalkmalerier. På østvæggen ses samaritanerinden ved sin brønd vendt mod Jesus som er anbragt til højre med fire sten i hånden og i færd med at belære djævelen om at mennesker ikke lever af brød alene. De næste billeder er en afbildning af lignelsen om Lazarus og den rige mand. Historierne er sandsynligvis anbragt i munkenes refektorium for at påminde dem om deres privilegier og forpligtelse til at drage omsorg for de fattige.

Hertil kommer, at der er kulturhistorisk værdi knyttet til fuglesalen, den såkaldte musiksæl, på førstesalen i den østlige fløj, hvor hvælvene er udsmykket med kalkmalerier fra begyndelsen af 1500-tallet. I hvælvene ses bladhang med fugle og andre små vilde skabninger. I midterfeltet spiller fire engle på musikinstrumenter fra den sene middelalder bl.a. lut, gambel, fedel og harper, der giver et billede af den kunstneriske formåen i senmiddelalderens Danmark. Rummet er i en dansk kontekst enestående. Rummet har sandsynligvis været anvendt, som navnet antyder, til musikrum eller bibliotek.

Der er kulturhistorisk værdi knyttet til det såkaldte koneloft på førstesal i den vestlige fløj, der fortæller om klosterets anvendelse bl.a. som alderdomshjem efter det blev nedlagt efter Reformationen, og det viser, hvordan man i første halvdel af 1900-tallet anbragte ældre kvinder, der ikke kunne bo hos familien eller alene.

I hospitalforstanderens bolig er der i det ydre kulturhistorisk værdi knyttet til form og materiale i bindingsværk med stolper, løsholter, skråbånd og udstukne bjælkeender, der er et godt eksempel på, hvordan størstedelen af husene i Helsingør blev bygget i 1500-tallet og 1600-tallet. Hertil kommer, at den ene længe sandsynligvis har været anvendt som funktionsbygning, hvilket især kan ses i

gavlkvisten med luge og spor efter hejseværk og den tofløjede portåbning.

I det indre er den kulturhistoriske værdi i hospitalforstanderens boligs relateret til de få ældre og traditionelt udførte bygningsdele og -detaljer, herunder vægge af bindingsværk, synlige loftsbjælker og fyldingsdøre, der trods den nyere restaurering vidner om bygningens alder.

I Novicehuset er der i det ydre kulturhistorisk værdi knyttet til dets fremtræden i rød, blank mur, hvor facaden afsluttes af en treleddet gesims, der er magen til både dem der ses på klosteret og på Udløberfløjen, hvilket vidner om, at det har været tæt knyttet til klosteret.

I det indre er den kulturhistoriske værdi i Novicehuset relateret til de få ældre og traditionelt udførte bygningsdele og -detaljer, herunder fyldingsdøre med greb og hængsler, skorsten, brædebeklædt væg, brædegulve og ølandsfliser, der trods den nyere restaurering vidner om bygningens alder.

I kapellet er der i det ydre kulturhistorisk værdi knyttet til dets fremtræden med spidsbuede vinduer og en savsnitsgesims, der skaber sammenhæng til klosteranlægget. Tilknytningen understreges tillige af vinduerne og dørenes udformning og farve.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ved klosteranlægget med mure og portpartiet er i det ydre knyttet til den gennemgående røde teglfarve på mur- og tagflader, der får bygningerne til at fremtræde som en helhed. Hertil kommer, at de kamtakkede gavle på smukkeste vis fungerer som afslutning på fløjene, mens sammenbygningerne med den andre fløje understreger den naturlige sammenhæng med resten af klosteranlægget og Sankt Mariæ Kirke. De store murede flader og de stort set ubrudte tagflader giver således bygningen tyngde og skaber en oplevelse af en enkel og modereret arkitektur med stærk helhedsvirkning.

Endvidere er der arkitektonisk værdi relateret til teglstenens fremtræden i varierende størrelser og farver, fra de lyse, terracottafarvede sten til mange rødbrune nuancer til de næsten sorte, der skaber en levende facade, der spiller sammen med kirkens murværk.

Der er tillige værdi knyttet til de både symmetriske og asymmetriske opbyggede gavlmure med forskelligartede aflange og smalle rektangulære blændinger, der stræber mod himlen og gør murene

optisk længere end de reelt er. Detaljeringen er sparsom, men desto mere virkningsfuld. Hertil kommer, at blændingsudsmykningerne veksler fra gavl til gavl og skaber variation i det ellers ensartede anlæg og skaber en facade med vekslende lys og dyb skygge afhængig af solens stilling på himlen eller beskuerens placering.

Der er desuden arkitektonisk værdi relateret til den velproportionerede klostergård, der omslutes af de fire overhvævede gange med spidsbuede åbninger ind mod det lille haveanlæg, der skaber et enestående lysindfald i gangene.

I det indre er der arkitektonisk værdi knyttet til kapitelsalen i klosterets østfløj, hvor de fine nethvælvs hulkantede ribber stiger op fra konsoller med groteske relieffer og mødes i slutsten, der ligeledes er skulpterede. Dette understreges af de mange kalkmalerier, der skaber farvemættede og helstøbte rum.

Den arkitektoniske værdi ved Hospitalforstanderens bolig er relateret til de velproportionerede bygningskroppe med kviste, hvor udtrykket er enkelt og traditionelt. Hertil kommer farvesætningen, hvor de grøn- og sortmalede døre, portfløje, luge og vinduer står markant frem mod de gule mure og det rødtøpstedede træværk. Det røde tegltag afslutter og samler bygningen.

I det indre er den arkitektoniske værdi knyttet til stuerne en suite mod haven, hvor rækken af vinduer skaber et smukt lysindfald.

Den arkitektoniske værdi ved Novicehuset knytter sig i det ydre til længens velproportionerede bygningskrop, der afsluttes af brandkamme. Den gennemgående røde teglfarve på mur- og tagflader får bygningen til både at fremtræde som en helhed i sig selv og gør den til en del af klosteranlægget, der er opført i lignende materialer, med samme forbandt og dekorative elementer.

Den arkitektoniske værdi ved kapellet er i det ydre relateret til den lille velproportionerede bygningskrop med få arkitektoniske elementer til at bryde murfladerne, der afsluttes af det ubrudte tegltag. De spidsbuede åbninger skaber tillige en arkitektonisk sammenhæng til de omkringliggende bygninger.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier ved Karmeliterklosteret knytter sig til det samlede anlægs helhed og tilknytning til kirken samt de omkringliggende hegsmure og portpartiet i rød, blank mur med afdækket murkrone i munke og nonner.

De bærende fredningsværdier for de tre klosterfløje relaterer sig til de velproportionerede bygningskroppe fremtræden i to etager i rød,

blank mur, de stort set ubrudte tagflader, skorstenspiber og tagrytter i rygningen samt facaderne og gavlmurene med alle detaljer, herunder den treleddede gesims, blændinger, åbninger og kamtakker. Hertil kommer de overhængende gange mod det indre gårdrum med krydshvælv, pudsede hvælvkapper og de spidsbuede åbninger med formsten mod klostergården. På førstesal er de bærende værdier knyttet til de fire fløjede gang i rød, blank mur, lofter med synlige bjælker og de fladbuede vinduesåbninger mod både rum og klostergård. Endvidere til de traditionelt udførte vinduer og døre samt den traditionelle materialeholdning.

I det indre er de bærende fredningsværdier relateret til rumdisponeringen i de tre fløje med både hvælv og bræddeloft med synlige loftsbjælker, til indretningen af koneloftet, til alle kalkmalerier og udsmykninger samt til de ældre og traditionelt udførte bygningsdele og -detaljer, herunder trapper, spor efter ildsteder, blændinger, bræddeloft med loftsbjælker, konsoller, revle- og fyldningsdøre med hængler, låse og greb samt gerichter. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier for hospitalforstanderens bolig relaterer sig til de velproportionerede bygningskroppe i bindingsværk med alle detaljer, til kvistene og til det helvalmede og saddeltaget med røde teglsten. Hertil kommer de traditionelt udførte vinduer, døre, port og luge samt den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til få ældre og traditionelt udførte bygningsdele og -detaljer, herunder gerichter, fyldningsdøre med greb og hængsler, synlige loftsbjælker (med udsiklinger på førstesalen), vægge af bindingsværk og skorsten samt den traditionelle materialeholdning.

I Novicehuset knytter de bærende fredningsværdier i det ydre sig til den grundmurede længe i en etage i rød, blank mur og med den stort set ubrudte tagflade, skorstenspiber i rygningen, brandkamme og facadens detaljer, herunder gesims, blændinger og vinduesåbninger. Hertil kommer de traditionelt udførte døre og vinduer samt den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til rumdisponeringen og de få ældre og traditionelt udførte bygningsdele og -detaljer, herunder fyldningsdøre med greb og hængsler samt skorsten. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I det ydre er de bærende fredningsværdier for kapellet knyttet til den enetages, grundmurede bygning med udbrudte tagflader og skorstenspibe i rygningen. Hertil kommer alle facadens detaljer,

herunder gesimser, de spidsbuede vinduesåbninger og traditionelt udførte vinduer og døre. Endvidere den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier for hegnsmurene og portpartiet ved kirkens sydøstlige hjørne er knyttet til deres fremtræden i rød, blank mur, enkle steder med kampesten i soklen, til de afdækkede murkroner i munke og nonner samt den fladbuede åbning i portpartiet. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.